

2. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: глобальний підхід / Пер. з англ. О. Гриценко, В. Гарастович – К.: К.І.С., 2002. – 264 с.
3. Зернецка, О. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні взаємовідносини / Ред. О.Зернецька. – К.: Освіта, 1999. – 352 с.
4. Основы психологического консультирования: учеб. пособие. – К.: Четвертая волна, 2004. – 256 С.
5. Социологическое исследование проводилось с ноября по декабрь 2014 г. Совокупное количество респондентов – 1500 человек. Исследование проводилось в городе Львове методом анкетирования и интервьюирования с глазу на глаз. Автор исследования – М. Кица.

Алена Кунахавец-Плявака
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

АД ПАРТРЭТА СУЧАСНІКА ДА ГІСТОРЫІ СУЧАСНАСЦІ: ТЭМА ЧАЛАВЕКА ПРАЦЫ НА СТАРОНКАХ РАЁННАГА ДРУКУ

«Чалавечае жыццё – самая галоўная навіна», – гавораць у прафесійным асяроддзі журналістаў. Сапраўды, матэрыялы пра людзей заўсёды цікавілі чытачоў: удзельнікі падзей, «прысутнічаючы» ў публікацыях, робяць іх больш яркімі і займальнымі. Аднак даследчыкі адзначаюць, што ў апошнія дзесяцігоддзі чалавек як прадмет пільнага вывучэння ўсё меней прыцягвае ўвагу друку. «Гэта выяўляецца ў такой тэндэнцыі, як выцясненне аналітычных жанраў інфармацыйнымі, у рэдкім звароце да жанру партрэтнага нарысу, у цэнтры якога заўсёды знаходзілася цікавая асоба» [1, с. 188].

Насуперак такой тэндэнцыі рэгіянальная прэса Беларусі па-ранейшаму вызначаецца ўвагай да асобнага чалавека. І іванаўская раённая газета «Чырвоная звезда» не выключэнне: у кожным нумары супрацоўнікі мясцовага выдання звяртаюцца да так званага «чалавечага фактару». Дзякуючы гэтаму прынцыпу «раёнка» пашырае сваю аўдыторыю, выйграе і ў тыражным, і ў творчых аспектах.

У ходзе нашага даследавання мэтазгодна звярнуцца да вынікаў апытання чытачоў мясцовага друку, якое было праведзена ў чэрвені-жніўні бягучага года. Больш за 70 % апытанага насельніцтва Іванаўскага раёна (у апытанні прыняў удзел 161 рэспандэнт – А. К.) адзначыла, што з усіх матэрыялаў, якія друкуюцца на старонках «раёнкі», пры чытанні яны аддаюць перавагу замалёўкам пра людзей. У той жа час на пытанне: «Што вы хацелі бачыць на старонках раённай газеты?» адным

з самых распаўсюджаных адказаў рэспандэнтаў быў варыянт – «больш матэрыялаў пра простага чалавека». На падставе гэтага апытання можна зрабіць наступныя высновы: тэма чалавека працы па-ранейшаму застаецца адной з самых запатрабаваных сярод чытачоў мясцовага друку і ў першую чаргу гэта тлумачыцца тым, што на старонках раённых газет друкуюцца матэрыялы пра людзей, якіх няма ў глянцавых часопісах, пра тых, хто ходзіць з чытачамі і журналістамі па адных і тых жа вуліцах. Як вядома, усё наша жыццё трымаецца на гэтых, так званых, простых людзях, невядомых шырокаму колу грамадства, але годных увагі чытацкай аўдыторыі.

У полі зроку журналістаў «Чырвонай звязды» ўсе ўзроставыя катэгорыі і сацыяльныя пласты насельніцтва раёна (сяляне, рабочыя, будаўнікі, настаўнікі, медыкі, работнікі культуры, прадпрыемальнікі), а таксама розныя сферы іх дзейнасці (прафесійная, творчая, сацыяльная). Такая панарамнасць і канцэптуальнасць у стварэнні партрэта сучасніка дасягаецца дзякуючы разнастайным рубрыкам: «Нашы землякі», «Лёсы людскія», «Судьба человека», «Някідкі, сціплы гераізм», «Зямля і людзі», «Мгновенья светлые», «Аграпрам: людзі і справы», «Асоба», «Векапомнае», «Захапленні», «Зорны час», «На скрыжаваннях лёсу», «Сучаснік», «Человек и его дело» і інш. Дарэчы, такія рубрыкі ў розных варыяцыях ёсць у кожнай раённай газеце. Больш таго, калі-некалі ў мясцовых выданнях друкуюцца цэлыя тэматычныя старонкі, прысвечаныя людзям працы (напрыклад: «Гонар Іванаўшчыны», «Дзеля лепшай будучыні», «Ими гордится коллектив»). Часцей за ўсё героямі такіх публікацый з'яўляюцца работнікі арганізацый, прадпрыемстваў і ўстаноў раёна, якія дасягнулі найвышэйшых вынікаў у выкананні прагнозных паказчыкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця разнастайных галін народнай гаспадаркі рэгіёна. Акрамя таго, «Чырвоная звезда» рэгулярна змяшчае матэрыялы, прысвечаныя прафесійным святам (рубрыкі – «Есть такая профессия», «Профессиональный праздник» і інш.). Героі гэтых журналістскіх твораў – лепшыя працаўнікі адпаведных прафесій. Такім чынам, шматлікія публікацыі ствараюць галерэю партрэтаў славутых людзей рэгіёна: сучаснікаў і тых, хто пайшоў з жыцця, але пакінуў пра сябе добрую памяць.

Пры напісанні матэрыялаў пра людзей журналісты раённых газет часцей выкарыстоўваюць такія жанравыя формы, як партрэтная замалёўка, інтэрв'ю, жыццёвая гісторыя. На жаль, даволі рэдка на старонках газет з'яўляецца нарыс. На наш погляд, гэта ў першую чаргу звязана з інфармацыйнай палітыкай рэдакцый: лепш апублікаваць некалькі

матэрыялаў невялікіх аб'ёмаў, чым адзін, вялікі. На жаль, па такім прынцеце сёння працуе кожная першая «раёнка». Нарыс жа – нед'емны атрибут вялікафарматнай журналістыкі, раней такія матэрыялы даваліся на паласу, працяг публікацыі мог друкавацца ў наступных нумарах выдання. Нездарма ў прафесійным асяроддзі журналістаў менавіта гэты жанр называлі каралём мастацка-публіцыстычных жанраў. Акрамя таго, нарыс – гэта ўменне працаваць з цікавым чалавекам і, вядома, каб напісаць добры матэрыял трэба сустрэцца з ім не адзін раз. Дазвольце сабе такое ў наш даволі імклівы час можа далёка не кожны журналіст. Калі ж гаварыць пра чытачоў, то сёння ім не хапае часу, каб прачытаць вялікафарматны тэкст, таму супрацоўнікі СМІ, арыентуючыся на патрабаванні аўдыторыі, улічваюць і гэты момант.

Як правіла, недахоп мастацка-вобразных сродкаў у матэрыялах пра людзей сёння кампенсуецца фотаілюстрацыямі, якія нясуць дадатковую інфармацыю пра героя. Фотаздымак перадае настрой, атмасферу падзей, у тым ліку апісаных у матэрыяле, ён стварае ў чытача зроканае ўяўленне пра героя і задае эмацыянальны тон яго ўспрымання: праз знешнасць героя на фотаздымку праяўляюцца яго ўнутраны свет, настрой, псіхалагічны стан. Сапраўды, часам фатаграфія, зробленая ў вострым, нечаканым ракурсе, раскажа больш пра чалавека, чым вялікі «надакучлівы» тэкст. Аднак, на жаль, такімі мастацкімі якасцямі валодаюць не ўсе фотаздымкі, што запаўняюць раённую газету.

З пакалення ў пакаленне ў журналісцкім асяроддзі перадаецца мудры завет: скончыў пісаць матэрыял – прачытай яго вачамі свайго героя, а потым уяві сабе, што сустрэўся з ім позіркам. Калі ты можаш глядзець яму ў вочы, значыць, усё ў парадку. А калі табе хочацца адвесці свой позірк, калі адчуў раптам няёмкасць, то значыць у чымсьці зграшыў. Відавочна, адносіны «журналіст – герой» для работнікаў СМІ з'яўляюцца непарыўнымі, бо, якой бы сітуацыяй не зацікавіўся супрацоўнік СМІ, удзельнікі гэтых падзей непазбежна становяцца дзеючымі асобамі яго матэрыялу. Аднак ў рабоце з людзьмі журналіст заўсёды павінен кіравацца прафесійна-маральнымі нормамі. Найбольш істотныя з іх, на наш погляд, наступныя:

- клапаціцца пра непрадзятасць сваіх публікацый, выбіраючы ў якасці будучых герояў асоб, адносіны з якімі не могуць быць прызнаны карыслівымі і супярэчнымі грамадскай выгадзе ці неаб'ектыўнымі;
- паважаць як асобу чалавека, які стаў аб'ектам прафесійнай журналісцкай увагі, праяўляючы падчас зносін з ім карэктнасць, такт і вытрымку;

— устрымлівацца ад любых заўваг ці намёкаў, здольных зняважыць героя [2, с. 129 – 130].

Толькі ў гэтым выпадку праца журналіста з героем будучай публікацыі будзе плённай і прынясе задавальненне ўсім аб'ектам камунікацыі.

Літаратура

1. Дасаева, Т. З любоўю і павагай да чалавека / Т. Дасаева // Рэгіянальныя СМІ ў сучаснай інфармацыйнай прасторы: матэрыялы рэсп. навук.-практ. семінара, 2-3 чэрв. 2011 г., Мінск / рэдкал.: С.В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Мінск: Выд. цэнтр БДУ, 2011. – С. 188-193.
2. Лазутина, Г.В. Профессиональная этика журналиста: учеб. пособие / Г.В. Лазутина. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 161 с.

Ольга Лепилкина

*Северо-Кавказский федеральный университет
(Россия)*

ТЕМА ТЕРАКТОВ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ПРЕССЕ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАНИЯ СКФО

Средства массовой информации, освещая события, формируя общественное мнение, предоставляя площадку для диалога разных сил и организовывая его, просвещая аудиторию и т.д., играют в жизни современного общества и человека важную роль. Она особенно возрастает в период конфликтов и чрезвычайных ситуаций, поскольку, по мнению ученых, журналистика выполняет социальную роль «пассивного примирителя (а не разжигателя и провокатора конфликтующих сторон)» [2, с. 143], «журналистика и журналисты способны если не противостоять, то, по крайней мере, минимизировать негативные процессы <...> и развивать позитивные тенденции» [8, с. 111]. Все это вызывает повышенный интерес ученых к информационному сопровождению таких чрезвычайных ситуаций, как террористические акты, силами как профессиональных журналистов, так и гражданских [см., например, 1; 3; 4; 5; 6; 7 и др.].

В данном материале представлены результаты исследования медиаотражения терактов в ставропольской прессе в 2010 году – в год основания Северо-Кавказского федерального округа.

В ведущих изданиях края – ежедневных газетах «Ставропольская правда» и «Вечерний Ставрополь», еженедельных «Ставропольских гу-